

Kapping um reinastu bygdina

Seinastu tíðina hava føroyingar verið upptíknir av einum heldur enn ikki lögnum spurningi, ið nógv umrøða hevur staðist av:

Skulu vit innflyta útlandsrúsk at brenna ella ikki?

Hetta hevur verið tann brennandi spurningurin millum fólk og í fjólmíðlum seinastu tíðina.

Mitt svar er stutt og greitt:

Nei, tað skulu vit ikki!

Eg haldi, at vit hava ríkiligt av ruski sjálvi. Hyggjð bara kring um í bygðum okkara, har nógv liggur og sløðist. Høvdu hesar bygdir verið ruddaðar, hevði nógv verið at brenna. Nógvastadni liggja gomul bilvrak og skemna náttúruna, og aðrastaðni liggur gamalt, rustað og niðurdottit hegn og sløðist inni í bygðum og við vegkantun millum bygð-

ir. Slíkt sær ikki vakurt út.

Tað stutta av tí langa er, at vit taka ov illa upp eftir okkum sjálvum, og tað er ein ringur óvani.

Eg haldi, at vit skuldu gjørt eina kapping um, hvør reinasta bygðin í landinum er, tí tað eru veruliga bygdir, sum eru væl hildnar, reinar og vakrar, um enn tær skuldu verið nóg fleiri.

Høvdu vit fingið í lag at ruddað í bygðum og kring um í náttúruni annars, hevði Føroya land verið ein uppافتur vakrari blettur enn í dag.

Tað er spell, at vakurleikin í okkara litríku bygðum og stórsligu náttúru skal fáa burtur, bert tí vit eru líkasæl og ikki kenna nóg stóra ábyrgð yvirfyri tí skapanarverki, sum Guð hevur latið okkum upp í hendur at umsitja.

Nei, ikki nýstist okkum at innflyta ruski hjá øðrum at brenna í Føroyum, fyrr enn vit fyrst hava lært at taka upp eftir okkum sjálvum.

Við ynski um eitt gott vár.

Petur Skeel Skarósa, Funningur

Ærin og lambið sluppu við lívinum.....

Viðmerking

Viðmerking til Jógvan við Keldu:

Tað er ikki rætt av tær, at skuldseta meg fyri nakað, eg ikki havi sagt!

Eg minnst væl tíðina áðrenn IRF byrjaði sitt virksemi, og av náttúrligum orsökum lá væl fyri hjá mær at fylgja við í strævnun uppbyggingartíðini fyri hendan nú væl virkandi interkommunala felagsskapin. Ein og hvør, sum hyggur rundan um seg í vökrum føroysku náttúruni, og samstundis minnst aftur á hvussu stóðan var áðrenn IRF, kann ikki annað enn gleðast yvir hendan felagsskapin, og ynskja alt tað besta fyri framtíð hansara.

I løtuni hava vit - allir føroyingar, bæði innanfyri

og utanfyri IRF - tann trupulleikan, at óneyðugt verður dálkað, og óneyðugur peningur nýttur til brenning av olju, tí brennistøðin á Hjalla, og harvið fjárhita-felagið, hevur ov litið at brenna. Hendan dálkingar-trupulleikan, og hesa óneyðugu oljubrenningina metti eg, at allir føroyingar áttu at havt á huga at loysa. Tí legði eg fyri býráðið uppskot um at taka spurningin um samskipan av brenningini til viðgerðar, og fyrirløst, at landsmyndugleikarnir vóru við - júst fyri at forða fyri, at ein loysn kom at

volda aðrari brennistøðini (og her hugsaði eg um IRF) figgjargilar trupulleikar.

Jógvan við Keldu hevur fingið tað mótsatta burtur úr uppskoti mínum - og tað harmar meg. Líka nóg harmar tað meg, at sami ikki megnar at lata vera við at fara aftur í tíðina at keglast (hetta tykist vera ein altur-vendandi trupulleiki fyri politikarar, sum hava verið við í føroyskum politikki seinastu 15-20 árin)! Fortíðini skulu vit læra av, men vit finna ongar loysnir, við aftur og aftur at taka

fram fortíðarinnar misgerðir hjá hvørjum øðrum!

Eg verði so ikki at finnst millum teirra, ið fari at brúka tíðina uppá at keglast um tað farna - heldur ikki hvat ruskbrenning viðviku-ur!!!

Men hvat viðvíkur IRF, og tí tydingarmikla arbeiðnum, sum har verður gjørt, ætli eg mær at finnst millum teirra, sum fara at sláa mangargð um hendan felagsskapin, tá og um so skuldi gjørt neyðugt.

Havnin 24. febr. 1996
Jenis av Rana

viðmerking

Føroyskir fiskimenn uttanlands

Til Føroya landsstýri & Føroya Løgting

Felag okkara hevur eftir færimuni roynt at útvegað fiskimonnum, sum fara í onnur lond at vinna pening, lagaligari skattasemdir; vit hava grundgivið fyri, at tað er órimligt, at menn, ið gera sama arbeiði, fáa so misjavna úrtøku, sum talan er um.

Herfyri svaraði landsstýrismaðurin í figgjarmálum einum fyrspurningi í Løgtinginum. Spurt varð um, hvørt landsstýrið hevði nakrar ætlanir á skattliga økinum, sum kundu forða fyri, at fólk flytur av landinum, tí skatturin er lægri aðrastaðni.

Landsstýrismaðurin svaraði, at tað hevði landsstýrið ikki. Høvuðssjónarmiðið var, at allir skattaborgarar landsins skuldu skattast eins. Tað kunnu ymskar meiningar vera um. Tað, sum tykist rangvørgt í hesum máli er, at allir aðrir bólkir, sum fara uttanlands at arbeiða, fáa ein regulan skattafyrirmin, meðan fiskimenn í roynd og veru fáa ein eykaskatt í mun til aðrar, ið fara uttanlands.

Samstundis sum allir landsins skattaborgarar skulu skattast eins, so kunnu Føroyskir Fiskimenn Utanlands staðfesta, at:

* at føroyingar, sum sigla undir t.d. DIS-skipanini, fáa ein regulan skattligan fyrirmin við tað at teir kunnu verða skattaðir eftir grønlandskum reglum, hóast teir og familjur teirra í roynd og

veru hava fastan bústað í Føroyum.

* at føroyingar, sum t.d. smíða uttanlands, fáa ein regulan skattafyrirmin í mun til aðrar føroyskar skattaborgarar, eftirsum teir fáa ein dagfrádrátt, ið er langt oman fyri tær veruligu útreiðslur, sum frádrátturin skal kompensera fyri (og sum - um ikki annað - er á einum órimligum støði í hesum arbeiðsloysistíðum, - við øðrum orðum: ein væl minni frádráttur hevði eisini fingið menn at farið uttanlands, sum endamálið við tiltakinum jú er); leggjast skal afturat, at at kalla eingi dokumentatiónkrøv eru til útreiðslurnar, sum dagfrádrátturin verður givin fyri.

* at føroyingar, sum sigla undir t.d. DIS-skipanini, fáa ein regulan skattligan fyrirmin í mun til aðrar føroyskar skattaborgarar, hóast teir og familjur teirra hava fastan bústað í Føroyum.

* at føroyingar, sum arbeiða í DANIDA-viðfangi fáa ein regulan skattligan fyrirmin í mun til aðrar føroyskar skattaborgarar, hóast teir og familjur teirra hava fastan bústað í Føroyum.

Allir hesir bólkir, sum fara uttanlands at forvinna sær fyri lívsins upphald og landinum útlendskan valuta, teir fáa ein skattalætta. Einasti bólkurin av teimum, sum fer uttanlands eftir inntøku, sum fær ein eykaskatt fyri íntivatíð, tað eru fiski-

mennir; hesin eykaskatturin er munurin millum tann skatt, tú rindar í Føroyum (sum t.d. fiskimaður við norskum skipi), og tann skatt, tú hevði rindað, um tú flutti til Noregs (ella valdi at arbeiða undir DANIDA, DIS-skipanini ella við grønlandskum skipi ella eitt nú sum handverkari uttanlands).

Fyri okkum er hetta ikki bert ein privatøkonomisk spurningur um at fáa minni í skatt! Hetta er ein prinsipiellur spurningur, har tvær grundreglur standa upp ímóti hvørji aðrari, - grundreglan um somu úrtøku fyri sama arbeiði og grundreglan um, at borgarar í sama landi skulu skattast eins.

Vit hava áður lagt á hersðu á, at tað avgerandi fyri okkum er tað órimliga í, at vit fáa nógv lægri úrtøku enn teir menn, vit arbeiða saman við (teir eru í mongum førum landsmenn); hóast munurin stendur av skattligum ávum, so er hann so greffigur, at tað brýtur við rættarkenslu okkara, sum sigur, at tú fært somu løn fyri sama arbeiði. Í kunngerðini um dagfrádrátt (núverandi kunngerð nr. 68 frá 15. febr. 1996), verður greitt tilskilað, at dagfrádrátturin er fyri tey, sum arbeiða í landi uttanlands, t.v.s., at fiskimenn umborð eru miðvíst tiknir burturúr. Grundgevingin er, at fiskimenn fáa kost og innivist umborð, men hetta er eingin grundgeving ímóti okkara prinsipiella sjónarmiði um somu úrtøku fyri sama arbeiði, tí kost- og vistarpengurin munar

einki ímóti skattamuninum/úrtøkumuninum (øðrvísi hjá teimum, ið fara uttanlands at smíða t.d., eftirsum teir óbeinleiðis disponera yvir frádráttinum, við tað at teir sjálvir kunnu gera av, hvussu dyrt, teir vilja eta og búgva).

Hinvegin hava vit havt fulla fatan fyri sjónarmiði landsstýrisins, nevniliga at skattaborgarar í Føroyum eiga at verða skattaðir eins. Tí er tað ikki rimligt - móttvegis øðrum føroyskum skattaborgarum - at kompensera fult og heilt fyri skattamunin; og tí hava vit biðið um ein dagfrádrátt, ið fær nettoúrtøkuna í meðal at liggja onkunaðni ímillum ta føroysku og ta útlandsku.

Sum vit hava víst á omanfyri, so hava landsins myndugleikar í øllum førum funnið eina miðleið fyri DIS-siglarar, fyri DANIDA-menn, fyri grønlandsfiskimenn og fyri teir, ið t.d. smíða uttanlands, - bert ikki fyri fiskimenn uttanlands. Hetta er ikki góðakiligt, men beinleiðis forkastiligt! Vit ganga út frá, at talan er um eitt mistak og vilja inniliga heita á landsstýrið og lögtingið um at fáa broyting í á hesum øki.

Umboð fyri felag okkara eru altíð fúsir at koma á fund um málið.

Blíðar heilsanir
vegna FFU

Henry Christiansen formaður